כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת תרומה ■ ג' אדר ה'תש"ע ■ 17.02.2010 ■ גליון מס' 59

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

חוק וסדר
רומאו ורינה
כולם מכירים את הסוף הטראגי של רומאו וזוגתו. הפעם אני הולך לספר לכם מה קורה כשאנשים חכמים מדי, מתאמצים מדי שהכל יסתדר על הצד הטוב ביותר.....
המשך בעמ' 4

שו"ת חורף
שאלה: מה הוא רשאי לעשות כדי לנקות, אפילו במעט, את בגדיו?...
המשך בעמ' 5

סיפור לשבת
הקבצנית השתקנית
כשעמדתי ברמזור השבוע, עצרה לידי מכונית עם שני חיילים וחיילת. קבצן עבר בין המכוניות וביקש צדקה. הוצאתי מטבע ונתתי לו; החיילים והחיילת לעגו לו...
המשך בעמ' 3

שביבים
- האדמו"ר שלא שתק
- "עלילות דמשק" 5.2.1840
- שעשועי פורים בבית הרא"ייה קוק
- בשנת תרנ"ד פירסם הרב אליעזר גורדון קול קורא לישיבת טלז, במסגרת מבצע התרמה לישיבה בראשותו

המשך בעמ' 6

פרקים בעולמה של רבנות הקהילה בישראל

מאמר ארבעים ושלשה בסידרה

/ הרב אהרן כ"ץ*

הגאון ר' עקיבא איגר (2)

קהילת יהודי פוזנא היא מן הקהילות החשובות של יהודי פולין, קהילה שקיבלה אוטונומיה מלאה בכל פעילותה הפנימית. רב העיר בפוזנא זכה להיות ראש הישיבה בעיר, וכן אב לבתי הדין שכיהנו בה. רב העיר היה תמיד נציגה בוועד ארבע ארצות. בוועד ארבע ארצות נתכנסו ראשי המדינות שדנו בענייני המסים וביחסים עם השלטונות. אלה תקנו תקנות בענייני הפעילות הכלכלית וסדרי החברה היהודית בקהילות. בנפרד מהם נתכנסו רבני הקהילות החשובות שהיו אמורים לעסוק במרקם החיים הדתיים בקהילה ולפסוק על פי דין תורה בתביעות השונות ובמחלוקות שבין ראשי הקהילות. (סיכום מסודר במבוא שכתב פרופ' שמואל אטינגר לספרו של פרופ' ר' ישראל היילפרין פנקס ועד ארבע ארצות.) בין הרבנים שכיהנו בעיר פוזנא יש להזכיר במיוחד את המהר"ל מפראג וכן את המהר"ם יפה בעל ספר הלבושים. בין הרבנים שכיהנו בה בחלק השני של המאה השמונה עשרה יש למנות את ר' יוסף בן ר' פינחס שהיה חתנו של בעל הנודע ביהודה ואת אחיו ר' משה שמואל המכונה בעל הבית שמואל האחרון אשר נפטר בשנת תקס"ו (1806). בימיו התגברה מאד כוחה של התנועה הרפורמית, גם בעיר פוזנה. אחד מראשי הקבוצה הרפורמית היה דוד קארו שחיבר ספרים בשם "ברית כהונה" ו"ברית אמת". האיש הזה פעל במרץ לתיקונים בדת היהודית. במכתב שכתב הגאון ר' עקיבא איגר לחתנו ר' משה סופר בראשית חודש אדר שנת תק"צ מספר הרב, שראשי הקהילה נשמעים לו, אבל "שטן אחד מעמינו העומד ומרשיע" מנסה לחבל בנושאים הקשורים ללימוד התינוקות של בית רבן. (אגרות סופרים סימן כ"ב. הספר המכיל מכתבים ממשפחות איגר וסופר יצא לאור על ידי ר' שלמה סופר בשנת תרפ"ג בבודפסט.)

> **"בחירתו של הגאון ר' עקיבא איגר גררה אחריה התנגדות נמרצת של משכילי העיר, ורק כעבור שנה ומחצה נוספים התמנה הרב באופן מסודר כרבה של פוזנה..."**

הקבוצה הזאת נלחמה במינויו של הגאון ר' עקיבא איגר כרבה של פוזנא במשך שמונה שנים ורק אור ליום כ"א בחודש אדר שנת תקע"ד נתכנסה הישיבה בה הוצע על ידי ראש הקהל, ר' יוסף לאנדסברג, לבחור בגאון ר' עקיבא איגר כרבה של העיר פוזנא. בספר אגרות סופרים מצוי גם שטר הרבנות שכתבה קהילת פוזנא להרב הגאון המפורסם ר' עקיבא איגר. הרב מכונה באותו מסמך "מופת הדור החריף והשנון נזר הקדש פאר הזמן...נרו יאיר כאור הבהיר". עוד מתואר הרב באותו מסמך "דאית ביה בחכמה ובתבונה ובדעת כעקיבא בן יוסף בדורו". זמן קצר לאחר החלטת ראשי פוזנא לבחור בר' עקיבא איגר כרבם, הוא משגר מכתב לתלמידו ר' הירש (איני יודע מי הוא התלמיד הזה) שבו הוא מתנצל בפניו על הרבנות שנפשו קצה בה, והוא מבקש להחליפה במלמדות פשוטה ומבקש מתלמידו שיעזור לו בזה. (שם בספר אגרות סופרים סימן ט'.)

בחירתו של הגאון ר' עקיבא איגר גררה אחריה התנגדות נמרצת של משכילי העיר, ורק כעבור שנה ומחצה נוספים התמנה הרב באופן מסודר כרבה של פוזנה. המתנגדים פנו לממשלה וטענו כי

הקהילה זקוקה לרב מטיף מודרני, והרב תואר על ידי המשכילים כ"קנאי חשוך", אדם שאינו יודע בהוויות העולם. ידידו הגדול של הגאון ר' עקיבא איגר, ר' יעקב מליסא (בעל נתיבות המשפט), נקרא לעיר לפשר בין הצדדים ורבנותו נתקבלה תוך כדי קבלת סייגים בסמכותו לפעול בקהילה, ובמספר התלמידים שיוכל לקבל לישיבתו על חשבון קופת פרנסי העיר. דווקא בעיר פוזנא שבה הוטלו המגבלות על פעילותו של הגאון האדיר הזה, שם הרחיב הרב את השפעתו. הרב הקפיד לקיים מצוות ביקור חולים אצל כל חולי עירו, וכשקשתה עליו המשימה, שכר שני אנשים שיהיו שלוחיו ויבקרו אצל כל חולי העיר. בשנת תקצ"א פשטה בעיר מגיפת חולירע. הוא התקין תקנות שחייבו את הציבור לממן את הוצאות ריפוי חולי העיר וכן דאגה לפרנסת משפחותיהם. הוא אסר על התאספות-עם-רב בבתי הכנסת על מנת לצמצם את השפעת ההדבקות במחלה, והתיר לעם לטעום לפני התפילה בראש השנה. בכספי עיזבון שהותיר לזכותו אחד מעשירי העיר בנה בית חולים בפוזנא, סמוך לבניין בית המדרש הגדול שלו. כמו כן תיקן תקנון נרחב לניהול חיי הקהילה. במה שנוגע למלחמתו במתקני הדת, ביסס את חובת הציבור שלא לשנות את לשון הקודש בתפילות. בשנת תקפ"א (1821) התפרסם קובץ כרוזים של רבני המחוז יחד עם רבני אוסטריה כולה כנגד פעילותם של מתקני הדת. בשנת תקפ"ה (1825) יצאה הוראה ממשלתית לבטל את שיעורי התלמוד בבתי הספר היהודיים. תלמידו של ר' עקיבא איגר, ר' שלמה פלסנר, כתב אז ספר "עדות לישראל", שבו אסף את שבחי התלמוד, בעיקר משל חכמי אומות העולם, ויחד עם הספר הזה פעל הרב בפני השלטונות לביטולה של אותה גזירה.

יחד עם ביטול הגזירה בנה ישיבה גדולה בעיר פוזנא. בישיבתו למדו אז מאות בחורים והוא זכה להעמיד דורות של תלמידים תלמידי חכמים. רבים מהם כתבו ספרים חשובים בו הם מרבים להתייחס לתורת רבם. כדוגמא אחת מני רבות ניתן להזכיר את הספר "חידושי רפאל", שנתחבר על ידי תלמידו של הרב, ר' רפאל שלעזינגר. הספר נדפס בשנת תרל"ז בברלין על ידי חתן המחבר. במקור עמד הספר להיות חיבור על מסכתות מכות שבועות ונדרים. המחבר מספר על עצמו בהקדמת הספר, שלמד בישיבתו הגדולה של הגאון ר' עקיבא איגר, וחלק גדול מן הספר הוא התייחסות לדברים ששמע מפי רבו או שלמד מחידושיו. התלמיד הזה עצמו היה צאצא של בעל הב"ח ושל בעל "נזר הקדש". ואילו הגאון ר' שלמה סופר מספר עליו שהיה בין התלמידים החביבים על הגאון ר' עקיבא איגר שאהב להשתעשע עמו בדברי התורה.

תלמיד אחר שנשא בגאון מתורת רבו והרבה להתכתב עמו, היה ר' צבי הירש קלישר. הרב קלישר נולד בעיר ליסא בשנת תקס"ה (1795) וחי קרוב לשמונים שנה. למד תורה בעיקר אצל שני חכמי דורו, ר' יעקב מליסא, בעל הנתיבות, ואצל הגאון ר' עקיבא איגר. הרב קלישר היה ממבשרי התנועה הציונית, והוא התמיד להטיף לרעיון של מצוות יישוב ארץ ישראל. הוא הרבה לעסוק בעל פה ובכתב בקיום המצוות התלויות בארץ, והיה סבור שהגאולה תחל בקיום המצוות התלויות בארץ ישראל בפועל. את רעיונותיו פרסם בעיקר בספרו "דרישת ציון".

בתוך עיסוקיו במצוות ארץ ישראל, הגיע למסקנה שקיימת אפשרות לחזור ולקיים חלק מן המצוות התלויות במקדש ובקרבנות. זאת, על פי שיטת הרמב"ם שקדושת המקדש של ימות עזרא הסופר, קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא, ולמעשה לא בטלה מאז ימות עולי בבל ועד היום. בנושא זה ניהל חליפת מכתבים עם רבו הגאון ר' עקיבא איגר. הגאון ר' עקיבא איגר טען בפניו שאמנם על פי שיטת הרמב"ם קדושת המקדש לא בטלה בזמן הזה, אך הראב"ד בהשגותיו להלכות בית הבחירה טוען כלפי הרמב"ם, ש"סברת עצמו היא זו", ואכן קדושת המקדש וירושלים בטלה אחרי החורבן השני כמו אחרי החורבן הראשון. לפי שיטת הראב"ד אין שום אפשרות לחדש דבר בהלכות בית המקדש בזמן הזה. על טענה זו כתב לו ר' צבי הירש קלישר מכתב שבו חלק על רבו. ובתוך דבריו כתב: "לכאורה אין לזה עניין עם נידון דידן שהרי למאן דאמר לא קדשה שרי להקריב אפילו בחוץ, כדאיתא בגמרא מגילה, שמעתי שהיו מקריבין בבית חוניו". לדעת הרב קלישר, אפשר היה להקריב במקום המקדש לשיטת הרמב"ם מדין קדושת המקדש שלא בטלה ולדעת הראב"ד מדין הבמות. אין בידינו את תשובת הגאון ר' עקיבא איגר לרעיונו של תלמידו, אך הנושא המשיך להעסיק את חכמי ישראל, כמו את הגאון בעל "החתם סופר" (חתן הרע"א), וכן בספרות האחרונים כדוגמת ספרו הנפלא של רבה של ירושלים, הרב צבי פסח פרנק זצ"ל, "מקדש מלך" (חיבור על הרמב"ם בהלכות בית הבחירה).

אגדות רבות סובבות בעם, סביב דמותו הכל כך ייחודית של הגאון ר' עקיבא איגר. חלק מהן רוכזו במאמרו של ד"ר א. עובדיה (גוטסדינר), בחוברת סיני שיצאה בשנה הראשונה להופעת הירחון, בחודש מרחשוון תרצ"ח (1937). בתוך אותו קובץ מסופר על מעשה בפנקסן בפוזנא שהיה אחד המתנגדים הגדולים לבחירת הרב, ושהיה אומר שכל זמן שהוא חי לא יבוא ר' עקיבא איגר בשערי העיר. אכן משנכנס הרב בשערי העיר לקבלת רבנותו, באותה שעה ממש מת האיש. ומעשה אחר מוזכר באותו הקובץ על מומר אחד מן העיר ורשה שסירב לגרש בגט פיטורין את אשתו. ר' עקיבא איגר אמר לו, לאותו מומר שהמשנה בריש קידושין קובעת שהאישה נקנית בשלשה דרכים וקונה עצמה בשני דרכים, בגט ובמיתת הבעל, ועליו לבחור באיזו דרך תקנה אשתו את פיטוריה. משעמד בסירובו לגרש את אשתו ויצא את בית הרב, נפל במדרגות ומת.

בספר חוט המשולש (שכבר הוזכר במאמרנו) בדף ס"ד עמוד ב' מתאר המחבר את סדר יומו המלא של הגאון ר' עקיבא איגר. מחוסר מקום איני מביא עמוד זה במילואו. סדר יומו כלל לימוד עם בעלי בתים ולימוד עם התלמידים החשובים בישיבתו, לימוד בספר התנ"ך! וישיבה יום יומית בבית הדין שלו, כתיבת חידושי תורה ותפילה בכל יום על חולי קהילתו. אך בכל יום עשירי התבודד עם עצמו ולא עסק בדבר אלא בעמידה לפני קונו. הגאון ר' עקיבא איגר היה אדם שלם בתורתו, בחכמתו ובמידותיו. נקי לפני בני אדם ונקי לפני בוראו. מי יזכה אותנו בגדולי ישראל כדוגמת הגאון ר' עקיבא איגר.

*הרב אהרן כ"ץ. ראש כולל הלכה במכון גבוה לתורה אונ' בר אילן.
רב קהילת "דובב עוז" רמת גן.

סיפור לשבת

הקבצנית השתקנית

{הסיפור המובא להלן נכתב על-ידי שוש גרינברג וראה אור באתר בית חב"ד האינטרנטי המפרסם חומרים מעולים בתחומים מגוונים. גב' גרינברג היא מנחת הורים ומשפחה ומדריכת שיקום של נפגעי-נפש. גרה עם משפחתה בישראל. שאול שיף}

כשעמדתי ברמזור השבוע, עצרה לידי מכונית עם שני חיילים וחיילת. קבצן עבר בין המכוניות וביקש צדקה. הוצאתי מטבע ונתתי לו; החיילים והחיילת לעגו לו. בדרך-כלל אינני נוהגת לשוחח עם אנשים זרים בצומת - אני פשוט מפחדת... - אך הפעם לא הצלחתי להתאפק. אמרתי להם שגם הקבצן הזה היה פעם בן תשע-עשרה. גם לו היו חלומות לכבוש את העולם, ואף אחד לא יודע מה יקרה לו בעוד עשרים שנה. הרמזור התחלף ועמו המחשבות... נזכרתי באותה קבצנית שהכרתי לפני ארבע-עשרה שנה.

חמש שנים היא ישבה באותה הפינה. מלוכלכת, שיער מדובלל שלא ראה מקלחת זמן רב, בגדים בלויים שידעו ימים טובים יותר וריח רע שנדף דרך קבע. עיניה היו חלולות וחסרות מבע: לא עצובות, לא שמחות. לעתים היה נדמה שהיא רואה דרך האנשים ולא את האנשים, שהיא רואה את כולם ואיש לא רואה אותה. היא ישבה על שרפרף ובידיה קופסת שימורים חלודה, מרשרשת ומקשקשת בתקווה שמטבע נוספת תיזרק אל הקופסה. היו שהתעלמו ממנה, הרגישו לא בנוח; אחרים זרקו לה מטבע.

ההיכרות שלי עמה החלה כאשר היא נכנסה לחנות לצילום בה עבדתי. חייכתי אליה ושאלתי במה אוכל לעזור. היא לא השיבה, אך עובדת וותיקה שעמדה לצידי אמרה "היא באה להחליף את הכסף הקטן בכסף גדול. היא קבצנית." נבוכתי מעט מאמירתה, אך הקבצנית נותרה עם פנים חתומות כאילו לא היה מדובר בה. היא העניקה לה שקית מלאה במטבעות, ואני, כהוראתה של העובדת הוותיקה, הענקתי לה שטרות. "היא לא מדברת?" שאלתי את הוותיקה כשיצאה מהחנות. "לא יודעת", היא השיבה. ללא קול. ללא מבע.

חלף שבוע והיא נכנסה שוב. "מה שלומך?" חייכתי אליה. היא נעצה בי מבט נטול מבע וללא אומר ודברים הושיטה לי את שקית המטבעות. הענקתי לה את השטרות, חייכתי שוב ואמרתי לה שהיא ממש מצילה אותי עם הכסף הקטן - בזכותה לא חסר לי עודף. היא לקחה את השקית ויצאה מהחנות. כשלקוחה נכנסה והעירה על ריח לא טוב בחנות, חשבתי לעצמי: אין ספק שהיא לא התרחצה זמן רב...

בשבועות הראשונים ראיתי אותה רק לקראת סוף המשמרת הראשונה. הוותיקה אמרה שהיא תמיד מגיעה באותו היום ובאותה השעה.

אחר הצהריים אחד הגעתי למשמרת שניה וראיתי אותה עומדת מעברו השני של הכביש, מול החנות, כשהיא מסתכלת לעברי. כשראתה שנכנסתי לחנות, נכנסה אף היא והושיטה לי את השקית. הריטואל חזר על עצמו, הכסף הקטן הוחלף בכסף הגדול. הושטתי לה את השקית אבל הפעם היא לא הלכה. היא המשיכה לעמוד מולי כשהיא מסתכלת עלי באותו מבט חסר מבע. חשתי לא בנוח וקצת נבוכה, וכדי לשבור את השתיקה שלה אמרתי שהטבעת שלה יפה. נשמעתי לעצמי די מטופשת אך זה היה הדבר היחיד שעלה במחשבתי באותו הרגע. והיא בשלה. שותקת. אני מודה שחשתי הקלה כשעזבה.

יום אחד כשהגעתי בבוקר לחנות, הוותיקה אמרה לי שהקבצנית שאלה בסימני ידיים מתי אני אמורה לבוא. "עד שהבנתי מה היא רוצה", רטנה. "מה היא רוצה?" תמהתי. "כנראה שמצאת חן בעיניה. היא לא נתנה לאף אחד להחליף לה את המטבעות."

תוך שאנו משוחחות היא נכנסה והושיטה לי את השקית. "מה שלומך?" שאלתי. והיא השיבה. היא פתחה את הפה. היא אמרה "ברוך השם, בסדר", ונדמה לי שהיא אפילו חייכה. יום אחד הקבצנית נכנסה באמצע הפסקת האוכל שלי, כשישבתי בפינת הקפה בחנות. היו שם שני שולחנות עגולים עם כסאות, לרווחת הלקוחות הממתינים לפיתוח התמונות. היא סרקה במבטה את החנות, כאילו מחפשת משהו. קמתי לקראתה, חייכתי, גם היא חייכה. הושיטה את השקית, החלפתי את המטבעות בשטרות... תוך כדי נזכרתי בדברי הרבנית בשיעור מליל אמש על אהבת ישראל. שאהבת ישראל אמיתית היא כלפי מי שקשה לנו איתו. שלפעמים אנחנו צריכים לצאת מגדרנו, לעשות ההיפך ממה שנוח לנו. חשבתי לעצמי כמה קל לאהוב את הנקי והאסתטי, את השפוי והמנומס, את מה שנראה בעינינו נורמטיבי.

כמה קל לנו לאהוב את מי שנוח לנו בחברתו ואת מי שמסכים לדעותינו. כמה קל לנו לאהוב את המוכר. כמה קל לנו לאהוב את מי שמעצים אותנו, שלהיות בקרבתו זו גאווה. כמה קל לנו לאהוב את הנוחות של עצמנו. כמה בקלות אנחנו מפחדים מה יגידו עלינו. כמה בקלות אנחנו שופטים את האחר לפי מראהו. כמה בקלות אנחנו נותנים לחיצוניות לנהל אותנו. כמה בקלות אנחנו מחשיבים את עצמנו מול כל מי שהחברה קבעה שהוא לא נחשב. כמה קל לחייך מעבר למחיצה, מעבר לדלפק לאישה מסריחה ודוחה.

כמה קל להיות נחמד מרחוק.

נשמתי עמוק והזמנתי אותה לשבת איתי בפינת הקפה. חתכתי חצי מהכריך שלי והושטתי לה. ביד מהססת היא לקחה את חצי

המשך בעמוד הבא...

הכריך והתיישבה מולי. סעדנו יחד את ארוחת הצהריים. אני מודה שזה היה לי קשה. אני מודה שהרגשתי מאד נבוכה מהמבטים של שאר העובדים. של הלקוחות. אני מודה שבקושי הצלחתי לבלוע את האוכל. זו הייתה הפעם הראשונה שראיתי אותה מקרוב. פניה נראו יפות.

זו הייתה הפעם הראשונה ששמעתי את קולה. סיפרה לי בקול שקט וכמעט בלתי נשמע שהיא חיה עם אמה החולה. שהיא 5 שנים יושבת באותה הפינה.

מאז, בכל פעם כשהגיעה, יצאתי להפסקה שלי.

סיפרה לי על מי שהיה אהבת נעוריה שנהרג במבצע צבאי. על המשבר הגדול. עזבה את העבודה, הוציאה את כל חסכונותיה ונדדה בעולם. חזרה לארץ חסרת כל ועם עצב גדול. הוריה ניצולי שואה. אביה נפטר כבר ואמה חולה.

התחילה לבוא יום יום לחנות וביליתי אתה את ההפסקה שלי.

היא ריתקה אותי. סקרנה אותי. רציתי להבין איך אישה צעירה, משכילה חכמה ונחמדה מגיעה למצב כזה. בהתחלה כשישבה מולי היא נראתה לי כמו ילדה קטנה ואבודה. זזה על הכסא בחוסר נוחות. היא מיעטה לדבר. ענתה על שאלותיי בכן ולא. סיפרתי לה על עצמי. לעתים הרגשתי שאני מדברת לעצמי. אבל לאט לאט, כולנו שמנו לב שמשהו משתנה בה. התחילה לומר שלום לשאר העובדים. כבר לא הסריחה. לפעמים גם שאר העובדים היו מצטרפים אלינו בהפסקה. היא הייתה יושבת ושותקת, אבל נראה היה שנעים לה להיות בחברת אנשים. אפילו הוותיקה התחילה לחייך אליה. לאט לאט הכרתי אישה עם עולם פנימי עשיר. עם ידע. אישה משכילה. מצאנו שפה משותפת. הכירה את הספרים שקראתי, את המוסיקה שאהבתי.

עברו כמה חודשים. יום אחד הגיעה לחנות עם בגדים נקיים, מסורקת, רחוצה. כמעט ולא זיהיתי אותה. היא הושיטה לי את שקית המטבעות. החלפתי לה "כסף קטן" ב"גדול". היא לא יכלה לשבת איתי לארוחת הצהריים המשותפת. "אני ממהרת" אמרה.

למחרת כשהגעתי, העובדת הוותיקה אמרה לי שהקבצנית הייתה והשאירה לי שקית קטנה.

פתחתי את השקית. הטבעת הייתה שם.

היא לא שבה לחנות. לא במשמרת בוקר ולא במשמרת ערב. אחרי כמה ימים כשלא הגיעה, הלכתי לפינת הרחוב, הפינה בה ישבה 5 שנים. היא לא הייתה שם. גם השרפרף לא היה שם. נעלמה. לפעמים אני תוהה מה עלה בגורלה. למה היא לא נפרדה לשלום? האם התביישה? אבל מה שבטוח שיותר משאני עשיתי עמה חסד, היא עשתה עימי חסד. בזכותה למדתי להסתכל לתוך הקנקן ולא רק לדקלם אותו. בזכותה למדתי לאהוב ולחבק גם את האחר. בזכותה למדתי לכבד את השונה. בזכותה למדתי שהחיים שלנו שבירים ומה שיש לנו היום לא בטוח שיהיה מחר. וכמה חשוב להודות לה' על כל הטוב שהוא משפיע עלינו.

כמו שאימא שלי תמיד אומרת: "תהינו ממה שיש כי ממה שאין אי אפשר ליהנות".

■

חוק וסדר

פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

רומאו ורינה

כולם מכירים את הסוף הטראגי של רומאו וזוגתו.

הפעם אני הולך לספר לכם מה קורה כשאנשים חכמים מדי, מתאמצים מדי שהכל יסתדר על הצד הטוב ביותר.

זהו בעצם סיפור על רינה, יותר נכון על אחות של רינה.

אם נחשוב על זה, בעצם הסיפור נוגע הרבה יותר למערכת היחסים שבין אחות של רינה ואמא של רינה.

מדובר באחד המפגשים של האדם הלבן עם אחת מתופעות הטבע המדהימות ביותר: - "מוכרי יחידות הנופש".

וכך זה עובד: מפתים אותך להגיע למפגש חברתי, באמתלה של תשורה אותה יעניקו לך רק בשל השתתפותך המבורכת. או אז חג סביבך העיט המנוסה והמיומן וברגע של חולשה מתביית עליך ודוחף לך יחידת נופש, לכל החיים.

נלך רגע אחורה: יום אחד אתה מוצא בתיבת הדואר מכתב המבשר לך כי שפר חלקך מאד וכי זכית בהזמנה מכובדת ותשורה נאה בצידה. כל שעליך לעשות הוא להגיע במועד נתון (בלא כל התחייבות מצידך) על מנת לקבל את המתת הנאה. אתה נמלא אושר אין קץ ומודה להשם יתברך על השפע הרב שנפל בחלקך.

במועד המיוחל אתה מגיע לקבל את המגיע לך. ברוב המקרים אתה אכן מקבל את המגיע לך.

כל שנדרש ממך הוא להאזין להרצאה קצרה המשבחת את יחידת הנופש (שאין לך כל עניין בה), בתמורה אתה עתיד לקבל שרשרת פנינים מהודרת (לרוב מדובר בפניני אורז תעשייתיות הנרכשות בכל חנות פיצ'פקס ב-9.90, כאשר ערכן אינו מכסה את עלויות הדלק - שלא לדבר על הוצאות החנייה). במקרים אחרים תגלה כי יעניקו לך כרטיס טיסה לחוץ לארץ. מדובר בכרטיס "הלוך" בלבד אשר ניתן לממש אותו רק ברכישת כרטיס "ושוב" אצל אותו ספק, אשר יגבה עבורו מחיר העולה על עסקת חבילה כוללת לטיול בחו"ל. אם שפר גורלך ומדובר בכרטיס "הלוך ושוב" הרי שזה האחרון ניתן למימוש רק בכפוף לרכישת חבילת שהייה בבית מלון אשר עולה בהתאם.

לא בכדי קבעו חז"ל כי: "שונא מתנות יחיה".

בכל אופן, בכל אותה העת בה אתה ממתין ומצפה לשי המיוחל שוקד איש המכירות האמון והמנוסה לשכנע אותך לרכוש יחידת נופש. הוא מסביר לך באותות ובמופתים כי מדובר בעסקה משתלמת מאין כמוה. העובדה כי מאותו רגע והלאה ובשארית חייך תדרש לבלות את החופשות הקסומות באתר נופש ליגה ב', במלון לא מתוחזק בדרום נצרת, אינה פוגמת בלוגיקה הצרופה של משנתו. הוא יסביר לך בהתלהבות מדבקת כי תוכל (באמצעות חברות המתמחות בכך) להמיר את השבוע האטרקטיבי ביחידת הנופש שלך, בשבוע אטרקטיבי בהרבה עם עמית מחו"ל ששפר עליו גורלו ורכש שבוע ביחידת נופש באלפים או בכל אתר אקזוטי אחר על פני כדור הארץ. משאת נפשו של אותו עמית להמיר את השבוע שלו בשבוע מפנק בחור הנידח שרכשת אתה במיטב כספך, בבחינת - יחידת הנופש של השכן, ירוקה יותר. נציג המכירות נמנע גם מלספר לך על הוצאות האחזקה השנתיות ועל ההזנחה הפושעת הפושה במלונות הנופש עם השנים.

וכך בשל תאוותך לפניני אורז אתה נופל למלכודת עכברים. האשה היחידה שזכיתי להכיר שהרוויחה מאותן עסקאות מפקפקות הייתה אמא שלי.

לאחר שמ., חברת ילדות שלה נפלה בפח, זכתה אמא לבלות מפעם לפעם שבוע נופש בירושלים עם מ. ביחידת הנופש שלה. ככל שלא הצליחה מ. להתפטר מיחידת הנופש שלה, זכתה אמא לבלות שנה אחר שנה בנופש בירושלים.

אז נכון, בשנים האחרונות נתן המחוקק את דעתו על התופעה הפסולה, וכיום ניתן בתוך פרק זמן מוגדר (לאחר שמתאוששים מההלם הראשוני), לבטל את העסקה ולהשיב עטרה ליושנה.

אבל הסיפור שאני מספר לכם היה שנים קודם לכן, בשעה שמי שנפל למלכודת, נפל.

אני חייב בגילוי נאות ובוידוי אישי. גם אני זכיתי להזמנה שכזאת, הוזמנתי טלפונית והובטח לי כי כנגד התייצבותי אוכל לבחור בשרשרת פנינים או כרטיס טיסה לחו"ל. מלא סקרנות כרימון נטלתי את רעייתי היקרה, ויצאנו לבחון את התופעה.

זהו אחד המקרים בו האופי הקלוקל בו התברכתי שימש לי לעזר.

ממש כמו בימי הזוהר שלי בישיבה התחלתי להמטיר שאלות וקושיות כרימון. בתוך דקות ניגש אלי הסופרווייזר האחראי, קרא אותי אליו וביקש לשוחח איתי בצד. "תשמע בחור" פנה אלי "אל תיקח את זה באופן אישי, אבל אתה לא בדיוק קהל היעד שלנו. עשה לי טובה" ביקש "קח את כרטיס הטיסה, והנה אני מעניק לך עוד כרטיס טיסה, ושתי שרשראות פנינים, אחת לך ואחת לאשתך, רק עשה לי טובה - קח את הפקלאות שלך ולך".

בירור קצר גילה כי הדרך הטובה ביותר לנצל את כרטיסי הטיסה היא להשליך אותם למחזר, ואת פניני האורז הענקנו לבנות הקטנות שענדו אותן פעמיים שלוש לבית הכנסת בטרם נקרעו והתפזרו לכל הרוחות (הפנינים, לא הבנות).

נחזור ברשותכם לאחות של רינה. רינה למדה עם אשתי ואיתי בפקולטה והתברכה במנת משכל גבוהה במיוחד. אם נחשוב על זה לכל המשפחה שלה לא היה חסר שכל וחלק מהאחיות שלה הוכתרו בגאונות.

גם גורלה של אחות של רינה שפר עליה במיוחד והיא הוזמנה לטכס שכזה.

המוכר המלוקק והחלקלק שכנע אותה באותות ובמופתים כי מדובר בעסקת חייה וכי זאת הזדמנות פז של פעם בחיים. אין זמן לחשוב ואין זמן להתלבט, מה שלא קונים היום לא יוכלו לרכוש עוד לעולם. האחות נפלה בשביו ובקסמו, אך בכל זאת, החשש המשיך לקנן בה, והיא החליטה להיוועץ באמא שלה. על מנת לא להעמיד את אמא שלה בדילמה משוחדת, הציגה בפניה מצג כאילו כבר רכשה יחידת נופש והיא מבקשת לשמוע מה דעתה.

אמא של רינה הבינה מיד כי הבת שלה נפלה בפח.

מצד אחד היא רצתה לצעוק חמס, מאידך, היא עשתה חשבון שאם כבר הושלמה העסקה, חבל סתם להסב לבתה עוגמת נפש.

"כבר קנית?" ביררה עם הבת.

הבת שרצתה לקבל חוו"ד, השיבה בחיוב "קניתי אמא, כן, מה דעתך?"

במחשבה כי את הנעשה אין להשיב, קראה האמא: "נהדר, פשוט נהדר, זאת קניה מצוינת ושתתחדשי".

וכך, בשמחה ובטוב לבב, בהתלהבות אין קץ ובלב שלם ניגשה הבחורה וחתמה בלא לבטים על הטפסים, והפכה לבעלים הגאה של יחידת נופש.

מוסר השכל - לפעמים, מי שיש לו יותר מדי שכל, נתקע עם יחידת נופש לכל החיים.

הכותב הינו בעל משרד עורכי דין ברעננה

שו"ת חורף הרב שבתי יגל

שאלה: אבי שיחי' הוא תלמיד חכם ומגיד שיעורים. לוויתי אותו בשבת האחרונה לאחד השיעורים ובדרך מכונית שהתרגשה כנראה מזקנו, נכנסה בכוונה לשלולית מים ומילאה את כל בגדיו בכתמי בוץ מכוערים. אין לו חליפה אחרת להחליף. מה הוא רשאי לעשות כדי לנקות, אפילו במעט, את בגדיו?

תשובה:

כתם בוץ שאין בו ממשות בוץ יבש: לדעת המשנה ברורה מותר לשפשף את הבגד מבפנים (מהחלק הפנימי של הבגד) או לגררו בצפורן או בגב הסכין וזה מותר אפילו מבחוץ, אמנם כל זה בתנאי שלא יסיר את הכתם לגמרי אלא יישאר רושם מהלכלוך, אך לדעת הט"ז ושאר אחרונים, מותר גם באופן שהבגד יתנקה לגמרי על ידי פעולה זו.

כתם בוץ שיש בו ממשות בוץ יבש: לדעת המשנה ברורה אם יש בכך פגם 'בכבוד הבריות' מותר לעשות פעולות אלו רק על ידי גוי, אך לדעת השולחן ערוך יש לומר דאין חילוק בין כתם שיש בו ממשות בוץ או לא, ומה דמותר בכתם שאין בו ממשות בוץ מותר גם בכתם שיש בו ממשות בוץ גם על ידי יהודי.

ביאור: בגמרא במסכת שבת[א] מבואר דאם יש לאדם טיט על בגדו מותר לו להסירו על ידי שפשוף מבפנים (בחלק הפנימי של הבגד) או על ידי גירוד בצפורן[ב] וזה מותר אפילו מבחוץ. בטעם ההיתר כתב רש"י משום דאין מלאכת ליבון מהתורה על ידי פעולת ניקיון שנעשית בלי מים[ג], ולכן לגרר את הטיט בשינוי התירו.

אמנם יש מהראשונים שמעמידים גמרא זו דווקא בטיט לח, אבל בטיט יבש אסור בכל אופן משום מלאכת טוחן שמפורר את הטיט.[ד] ועל פי זה כתב הט"ז[ה] דמי שיש לו חלוק מטונף קצת בצואה, ורוצה להתפלל בנקיות, ואין שם ממשות צואה יבשה (ולכן אין בכך בעיה של טוחן) יוכל לגרר בצפורן ולהסיר המראה כדי שיוכל להתפלל בנקיות.

ומבואר מדבריו דאף אם על ידי פעולתו זו, יתנקה הבגד לגמרי הדבר מותר[ו], אמנם המשנה ברורה[ז] חלק עליו וכתב דאם הבגד מתנקה לגמרי יש בכך חשש מלאכת מלבן מדאורייתא[ח], ולכן לפי המשנה ברורה הפעולה הנ"ל תהיה מותרת רק אם יישאר רושם לכלוך על הבגד.

במידה והטיט או בוץ או צואה התייבשו[ט], כתב המשנה ברורה[י] דיש להתיר לעשות פעולה הנ"ל רק על ידי גוי דהוי אמירה לגוי באיסור דרבנן[יא] דיש להתיר משום כבוד הבריות[יב].

ואילולא דברי המשנה ברורה, היה מקום לכאורה לצדד להקל לומר לגוי לנקות ממש את הבגד (בכל דרך), ויבא כבוד הבריות וידחה איסור אמירה לגוי מדרבנן, ועיין בספר אורחות שבת חלק ב' פרק כ"ג הערה קע"ה.

ולדעת השולחן ערוך יש לצדד להתיר פעולה הנ"ל[יג] אף בטיט יבש, כיוון דסתם בשולחן ערוך סימן ש"ב סעיף ז' כדעה שלא מחלקת בין טיט לח וטיט יבש, ורק אח"כ הביא בשם 'יש אומרים' את דעת רבנו פרץ, וממילא יש מקום לומר דפסק להלכה דאין חילוק בין טיט לח לטיט יבש[יד], וטעם הדבר דאין לחוש למלאכת טוחן בטיט יבש, נראה לומר על פי דברי הרבי עקיבא איגר[טו] דהרי כלל בידינו דאין טוחן אחר טוחן[טז], וכתם הטיט כבר היה טחון קודם שהתגבש מחדש[יז].

א - דף קמ"א עמוד א'.
ב - ובמ"ב סימן ש"ב ס"ק ל"ד מבואר גם לגררו ע"י גב הסכין גם כן מותר כמו ע"י הציפורן.
ג - כך כתב רש"י בד"ה 'מבפנים' ובגליון הש"ס לרעק"א הקשה מרש"י דף קמז. ד"ה 'חייב חטאת' ועיין בשעה"צ סימן ש"ב ס"ק מ"א ביישוב הקושיא.
ד - והובאה דעה זו בשולחן ערוך סימן ש"ב סעיף ז', וכן פסקו הרבה אחרונים להחמיר.
ה - סימן ש"ב ס"ק ו'.
ו - וכדברי הט"ז פסק להלכה הערוך השולחן סימן ש"ב סעיף ט"ז, ובשו"ע הרב סימן ש"ב סעיף י"ח, וכן מבואר יוצא לשיטת השו"ע ואכמ"ל.
ז - סימן ש"ב ס"ק ל"ו.
ח - אף שמנקה את הכתם מבלי להשתמש במים, עיין בשעה"צ בסימן ש"ב ס"ק מ"א.
ט - ואז יש בכך חשש מלאכת טוחן.
י - שם ס"ק ל"ו ושעה"צ אות מ"ד.
יא - והי מלאכה מדרבנן משום דטחינת הטיט הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה.
יב - והיינו באופן שנשאר רושם מהלכלוך בבגד, דאחרת חשש מלאכת מלבן דאורייתא היא, ומבואר מהמ"ב דרק לומר לגוי לעבור על איסור דרבנן מותר משום כבוד הבריות, אבל לא מלאכה דאורייתא.
יג - כלומר על ידי יהודי.
יד - עיין בספר ילקוט יוסף סימן ש"ב הערה כ"ב.
טו - בהגהות לשו"ע סימן ש"ב ס"ז.
טז - ועיין עוד בערוך השולחן סימן ש"ב סוף סעיף ט"ז.
יז - ואילו רבינו פרץ לא סבר זה, עיין בטעם הדבר בספר אורחות שבת חלק א' פרק ה' הערה ל"ה והערה מ"ה.

שביבים / שאול שיף

האדמו"ר שלא שתק

קטעים מדברי תורה שאמר הצדיק האמיתי, שלא היה ירא את איש, כ"ק מרן הגה"ק, רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם, הלוא הוא האדמו"ר מקלויזנבורג זצוק"ל.

"...נמצא שעיקר עיכוב הגאולה אינו בגין מה שעוברים על מצוות חוקיות, כגון איסור בשר בחלב וכדומה שאין ידוע טעמן, אלא עיקר התביעה היא שאפילו אותם המצוות שטעם איסורן מובן לכל אדם על פי שכלו, אף על פי כן הוא עובר עליהן. אין רצוני לקטרג חס ושלום על בני ישראל, אמנם בעווה"ר נתפשטה המספחת לאחרונה באופן מבהיל.

"עלינו להתבונן שאף שאמרו חז"ל (קידושין מ:) אין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה, מכל מקום אמרו גם (שבת לא.) שהשאלה הראשונה ששואלים בתחילת דינו הוא נשאת ונתת באמונה, היינו אם לא שלח ידו בממון חבירו ולא רימה ולא הונה אותו, אם היה איש אמת במשאו ומתנו ואם היה הן שלו הן ולאו שלו לאו, אשר את זאת שואלים לפני שאלת קבעת עתים לתורה. בעוונותינו הרבים, בזמננו יתכן להיות שאדם הנראה מבחוץ כירא ושלם ומעוטר בזקן ופאות, ואף יכונה בתואר של כבוד, יהא גנב וגזלן, ישקר במשאו ומתנו ויחמוס ממון דלים.

"בזמננו נראה כאילו הותרה הרצועה רח"ל וקל לו לאדם לקחת לעצמו ממון של אחרים, עד שאין יודעים כלל שאיסור לא תחמוד הוא אחד מעשרת הדברות, שאסור לחפוץ ולחמוד את מה ששייך לחברו, ולאו זה כתוב בעשרת הדברות כמו לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא, ותצלנה אוזן כל השומע והרואה מהנעשה בדור השפל הזה. אף שרואים הרבה בני אדם שנזהרים במצות תפילין ומתפללים בכל יום בבית המדרש, הרי מיד בצאתם מבית המדרש וכניסתם לעולם המסחר, הם שוכחים מכל מצוות התורה וקל בעיניו לגנוב ממון אחרים.

"יש לך אדם סוחר שאינו משלם על הסחורה שלוקח ומושך למוכר בכתפו בטענה שאין לו מה לשלם, ואי אפשר לעשות לו מאומה. אדם זה בא בשבת לביהמ"ד כיהודי מכובד וכל הקהל עוד מחשיבים אותו לאדם נכבד ונותנים לו עליה מכובדת ועושים לו מי שברך, והוא הוא המצוה לברך את הקהל, בו בזמן שהוא כולו ארור רח"ל. כשעושים לו מי שברך הוא מנדב ג' פעמים ח"י, שיהיה לו לזכות חיין, בו בזמן שבממון גנוב זה כבר ירד לחייו של חברו ואמלל אותו והותיר אותו ריקם מכל. כך עבירה גוררת עבירה עד שיתכן שילך ויגנוב בעצם יום השבת רח"ל, שלא היה כן מיום היתה יהודה לגוי.

"לא יאומן כי יסופר עד היכן הדברים מגיעים, עד כדי סכנת נפשות רח"ל. מי מדבר מאיסור הלבנת פני חברו ברבים, או האיסור לקלל אדם מישראל ומכל שכן רבים מישראל, שרבים וטובים נכשלים בזה. ואין המדובר ממדות טובות שטוב להיזהר בהם, אלא ממצוות מפורשות שבתורה שבין אדם לחברו, שהכל נדמה להיתר. עוד יש

מדמים שלהוציא דיבה ולעז על אחרים זו מדת חסידות... וכהנה רבות באמתלאות של שוא ושקר. אימה ופחד יאחז לזה המתבונן מהנעשה בעולם, כי אם בצדיקים הנזהרים במצוות שבין אדם לחבירו אמרו אשרי להם ואשרי דורם כנ"ל, אז להיפך אצל הרשעים, אוי להם ואוי לדורם, אוי לדור שכך עלתה בימיו כי הרשעים מחריבים את כל הדור.

"אפילו בגזל עכו"ם נפסק ברמב"ם (הלכות גניבה א, א) ובשו"ע (חושן משפט שמח, ב; ש"ך, שם ס"ק ב) שהוא איסור תורה, זולת אם טעה מעצמו שאז יש אופנים מסויימים של היתר, אבל הנשמע כזאת בישראל שאדם מישראל יגנוב ממון אצל חבירו כפי שיש מי שמתיר לעצמו לגנוב מאנשים מסויימים שאינם נראים לו, או שילוה ממון ולא ישלם.

"לפני יותר מארבעים שנה, עוד כשהייתי בקלויזנבורג, ראיתי העתק כתב יד מתקנות ועד ארבע ארצות (אשר לפלא בעיני שמעולם לא נדפס), שבראשו עמדו קדושי וגאוני ארץ מלפני מאות שנים. כמה מהתקנות היו אודות מי שלוה ממון, שאם נגנב ממנו הממון או שהפסיד במסחרו ולפיכך אין לו מה לשלם למי שהלווהו, אסור לו ליכנס לבית המדרש ולמקום קדוש במשך שנה תמימה, וכן אשתו אסורה ליכנס לעזרת נשים - כל זאת, אף שהוא אונס בדבר, מפני שלא נזהר בממון של אחרים, שהיה צריך ליזהר בזה יותר מממון עצמו שלא יגיע לידי אונס. - אבל חמור מזה אם בממון שלוה השיא את בנו וקנה לו מתנות ונתן לו נדוניה, שאז הרי הוא גזלן במזיד ואסור להכניסו לשום בית מישראל, אסור להכניס את בניו לתלמוד תורה וצריך לקרוא אחריו "גנב" - אף שהיתה לו אמתלא שהוציא הממון לנישואי בנו, מ"מ היה עליו לחשב ולצמצם את ממונו. - אמנם, אם לא היתה לו גם אמתלא זו של נישואי בנו, אלא בלי סיבה מיוחדת אין לו במה לשלם למלוה, עונשו חמור ביותר, שצריך לחבשו שנה בבית האסורים ולא ליתן לו לאכול כי אם לחם צר במלח, וגם כשימות אסור לקברו בקבר ישראל מפני שהוא גנב וגזלן וחמס ממון מאנשים על ידי שלוה רשע ולא ישלם, ע"כ. מה נוראים הדברים היאך התייחסו בדורות הקודמים למי שלא שילם מה שלוה.

"לעומת זאת, בזמננו אדם כזה שאין לו שום אמתלא ראויה על מה שאינו משלם אלא שבא בטענת אין לו - וגם אם יש לו נכסים ששוים ממון הרבה, הוא רושם אותם על שם אשתו ובני משפחתו, כדי שיוכל להשתמט ברמאות ובגניבה מלשלם מה שלוה - נחשב אדם הגון ומכבדים אותו בכל מיני גינונים ועליות מכובדות בגין רוב עשרו וממונו. גם כשעושים מסיבה של מצוה מכריזים ומפארים אותו על נדבתו הגדולה והוא נכבד ומיוחס בעיני הנוכחים, ואף הוא בעצמו מחזיק עצמו לחסיד גדול ותומך תורה, בו בזמן שעל איסור גניבה אפילו יום הכיפורים אינו מכפר.

"כל זאת כי ענינים שבין אדם לחברו קלים בעיני הבריות באופן שלא היה מימות המבול שמלאה הארץ חמס (בראשית ו, יא). בעוונותינו הרבים ניתן להיאמר כן גם על הדור הזה, אמנם בעוד שבדור המבול היה זה אצל הגויים ובאומות העולם, הרי בדורנו נתקיים כי מלאה הארץ חמס בבתי המדרשות ה"י. והקב"ה ימחל לי על דברי הקשים, אך אמרתי אשיחה את אשר בלבבי וירווח לי.

❊

"עלינו לחשב בזה חשבונו של עולם, להתרחק מאנשי רשע הללו הפושטים ידם בממון חבריהם וחומסים את עמל יומם, ולא להתחבר אתם עד כמה שאפשר, לקיים מה שנאמר (משלי א, טו-טז) בני אל תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם כי רגליהם לרע ירוצו. דרך זו מוליכה את האדם לטומאה ומעתה אין שום פלא ותמיהה שבני אדם נכשלים ובאים עד לאכילת חֵלב ונבילות וטריפות. - אמנם עדיין מסופקני מה היה הגורם הראשון, אם שקודם פטמו עצמם בנבילות וטריפות שטמטמו שכלם לגמרי ונתהפך טבעם לטבע החיות הטורפות שחומסות וגוזלות, ומזה באו לידי גניבה וגזילה אשר איש את רעהו חיים בלעו, או שעל ידי שפיטמו עצמם באיסורי גניבה וגזילה באו לידי מאכלות אסורות.

"על חומר ההשפעה הרעה של ממון שאינו הגון כתב זקה"ק מוהרצ"א זי"ע (אגרא דפרקא, אות קכו) בשם הרה"ק הרבי ר' מענדלי מרימנוב זי"ע, וזל"ק: אמר כבוד אדמ"ו הרב הקדוש מה"ר מנחם מענדל, על מה שהוא מן התימא, שאנחנו רואין כמה פעמים הילדים בקטנותם הולכים לבית רבם ומתמידים בלמוד תורתם, ומתפללים בכוונה, ועונים אי"ר, ואמן, ומיישרים אורחותם, ואחר כך כשמתגדלים מתהפכים ח"ו במדות גרועות ומבטלים התורה והתפלה וכיוצא, ומאין יתהווה זה, הרי התורה שלמדו בקטנותם והוא הבל שאין בו חטא (שבת קיט:) היה מהראוי שתעמוד למשען להם ויוסיפו אומץ בנפשותם כי מצוה גוררת מצוה. ואמר הוא ז"ל, שהוא על שאבותם האכילו אותם ממון גזל, שסיגלו ע"י משא ומתן שאינו באמונה ונתפטמו באיסורים ושב להם לבשר מבשרם וע"ז נולדים להם תאות ומדות גרועות, עכלה"ק.

"נוראים הדברים שאמר הרבי ר' מענדלי כבר בימיו, לפני קרוב למאתיים שנה, שממון איסור שהאדם זכה בהם על ידי גזל ורמיה, משפיעים לרעה על בניו, כי כשם שהממון טמא, כן כל מה שקונים בכסף זה נהיה טמא ומשפיע טומאה על זה שנהנה הימנו - אף שדנו חז"ל (קידושין נח.) אם שביעית תופסת דמיה, אך נראה שבגזל ודאי תופס את דמיו - וכיון שאדם זה נתן לבניו לאכול ממון זה, סופם שיצאו לתרבות רעה רח"ל.

"אם כן לא יפלא שכך עלתה לדורנו שירדו ירידה אחר ירידה, אדרבה, לפי ריבוי מדת הגניבה והגזל השורר בזמננו זהו נס שלא כדרך הטבע שעוד ישנם שומרי תורה ומצוות ולומדי תורה. כל אלו שמתרעמים וקוצפים על ילדיהם שלא עלו כהוגן, ידעו שהאשמה תלויה בהם, שטימאו את ביתם בגזילות וגניבות ורכשו מאכלים ובגדים בכסף טמא, אשר היא הנותנת לנפילת בניהם, כי הטומאה אינה סרה מהם ונוקמת ונפרעת לאחר זמן. לכן הילד הזה הוא בבחי' תינוק שנשבה, כי כל זה נגרם לו ע"י מעשי אביו, וליום הדין תהיה לו אמתלא שנולד אצל אב שאינו הגון שטימא אותו מקטנותו...

❊

"עוד יש לדעת, שאפילו אם קונה דברי מצוה במעות של גזל, נכנסת הטומאה בהם. יתכן שיהיה לאדם מצות של מצוה שיהיו טמאים, כפי שנרמז במה שאומרים בהגדה של פסח, כן עשה הלל בזמן שבית המקדש היה קיים, היה כורך מצה ומרור ואוכל ביחד לקיים מה שנאמר (במדבר ט, יא) על מצות ומרורים יאכלהו. כי הלל היה עני ואביון, כמאמרם ז"ל (יומא לה:) הלל מחייב עניים, וזאת משום ששמר עצמו מאד מכל סרך ואבק של גזל וגניבה ונמנע מלקחת כל פרוטה שאולי אינו מגעת לו בדין ובבירור גמור ואולי אין אלו מעות כשרות. הוא היה בורח מצ"ט שערי היתר שלא יבוא לספק של איסור, ולכן לא הרוויח אלא מעות מועטים והיה עני ואביון.

"והנה מצה רומז למצוה, כמו שדרשו חז"ל (ילקוט, פרשת בא, רמז רא) מהפסוק (שמות יב, יז) ושמרתם את המצות, אל תיקרי מצות אלא את המצוות. ואילו מרור מורה על עבירות, כמו שנאמר (ירמיה ב, יט) כי רע ומר עזבך את ה' אלקיך, וכן אכילת מרור הוא על שם וימררו את חייהם (שמות א, יד), וכתב זקה"ק מסיגעט זי"ע בייטב לב שהכוונה כי המצריים החטיאו את ישראל עיי"ש. רמז לזה אמר הלל לאכול יחדיו מצה ומרור, לומר לך שלא רק בעבירות אפשר לחטוא לפני הבוכ"ע, ואל ידמה האדם לומר שבאכילת מצות מצוה

מובטח לו שאין בזה נדנוד של חטא, כי אף אלו המצות שמורות ששילם עבורם דמים מרובים וטרח עליהם כמה טרחות ויגיעות, אם המעות ששילם עליהם היו מעות גנובים ושזכה בהם שלא ביושר, אזי המצה והמרור כרוכים ביחד, וסופה של אכילת מצה זו בלילי פסחים לטמא אותו ולטמטם מוחו כאכילת מאכלות אסורות.

"מה נואלו אותם בני אדם שמצד אחד מבערים החמץ מבתיהם (אמנם גם חמץ הוא מלשון חומץ, שבלשון הגמרא הוא מלשון חמס וגזל, כדשנינו (יומא לט: קידושין נג.) אשרו חמוץ ובן חמצן) ומצד שני מכניסים לתוך ביתם מצה שנקנתה במעות גנובים, מבלי לשים אל לבם שמצה זו מטמאת אותו ואת ביתו בבחינת על מצות ומרורים יאכלוהו, כי ממון שבא שלא ביושר הוא ממש כמאכלות אסורות וכל מי שמביא גזל לתוך ביתו הרי הוא חייב בעוונו ובעוון ביתו...

❊

"קטגוריא בין תלמידי חכמים הוא דבר שאין הדעת סובלתו, שהרי גם אומות העולם מכירים בגנות המחלוקת, ואפילו בין חיות היער אין חיה ממין אחת טורפת את בן מינה, וכמו ששגור בפי העולם שכלב אחד אינו נושך את חבירו. בעווה"ר דווקא בין בני ישראל והתלמידי חכמים שוררת מחלוקת, וכל אחד שנדמה לו שחבירו מוצלח ממנו ויודע יותר, מיד מתעורר בלבו קנאה ושנאה. זה גורם שהקטרוג בשמים יהא גדול ונורא עד שגם מלאך מיכאל יעמוד וידום ולא יהיה בפיו מענה לשון.

"ועל פי דברינו לעיל יש לומר, שלא זו בלבד שהקטרוג מתעצם, אלא שאף הקב"ה אומר היאך אאבד אומה גדולה כזו מפני ישראל, שהרי כל מה שבני ישראל נמנעים מלגנוב ולגזול איש את רעהו, הוא רק מיראתם מחוקות אומות העולם, ואלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו ובן היה קם באביו לגזול את ירושתו. אם כן איך יאבד את כל המוני הגויים עבור ישראל, בזמן שכל מה שנזהרים מגניבה וגזילה הוא רק בשביל הגויים, וזה מעכב את הישועה. את המחזה הזה ראה דניאל הנביא ועל זה אמר שתהיה צרה גדולה אשר כמוה לא נהיתה, שצרה כזו לא היתה מימות עולם, שבני ישראל יהיו נחשבים פחות מאומות העולם.

❊

"נער הייתי גם זקנתי וכבר הייתי בכמה דורות, עוד מלפני מלחמת העולם הראשונה ולאחריה, וזאת אוכל להעיד, שמעולם לא היה כמו הדור הזה, שעון הגניבה והגזילה יהא פרוץ כל כך, וכן עון הלבנת פנים נפרץ ביותר וכל אחד מתיר לעצמו לבייש בני אדם ולעשות מהם חוכא ואיטלולא, ורק אני ואפסי עוד. זהו הגורם שהקטרוג גדול כל כך בשמים ממעל, ועל כן אנו כבר עומדים בשנת תשמ"ד ועדיין מלך המשיח בושש מלבוא, כי אין עיכוב הגאולה בגלל אוכלי השקץ והחזיר שהם אינם יודעים כלל שיש אלקים בעולם ויצאו מן הכלל, אלא בגלל אלו שהם בבחי' יודעים את רבונם, ואף שאכן אינם מתכוונים למרוד בו, מכל מקום אין להם יראת אלקים ומורדים בה', כי תאוות הממון והכבוד מעבירה אותם על דעתם, כמאמרם ז"ל (אבות ד, כא) הקנאה התאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם, ואלו השלשה מושלים בכיפה בזמננו, הן קנאת איש מרעהו, שכל אדם מקנא בחבירו וחומד את אשר לו, שאף לו יהיו דירה נאה וכלים נאים כמותו. והתאוה, תאות האכילה, והכבוד, אלו מוציאין את האדם מן העולם ומביאים אותו לפריקת עול.

"אנשים אינם מחשבים חשבונו של עולם, לראות את הנעשה סביבם ולדעת את מעמדם ומצבם ומה יהיה בסופם, עד מתי יהיו בני ישראל בגלות המר הזה. עלינו לדעת, שכל זמן שיש עון גזילה בידינו, יכולים להתענות בשובבי"ם ולומר סליחות ולא יועיל כלום, כנ"ל שעשרים וארבעה חטאות סידר יחזקאל ומכולם לא חתם אלא בגזל, שזהו העון החמור ביותר ומעכב הגאולה. חובה מוטלת על כל אדם להיזהר מליהנות מממון אחרים, ומי שיודע שממונו של אביו לא בא ביושר, לא יהנה משל אביו, וכן מי שנתמך על ידי בנו ויודע שבנו אינו נושא ונותן באמונה, לא יהנה ממנו מאומה, כי הטומאה נתפסת על הממון ומוציאה את האדם לתרבות רעה.

❊

"עוד יש לפרש על פי דברי המשנה (אבות א, יח) רבן שמעון בן גמליאל אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלום. ואפשר שהכל אחד הוא, שכאשר הולכים להישפט **דין** תורה אל הבית דין, והדיינים מוציאים פסק דין **אמת**, סופו של דבר שיוצא מזה **שלום**. היינו שכאשר דנים משפט אמת, אזי גם מי שיוצא חייב בדינו יוצא בשלום ואינו כועס על הדיינים לטעון שטעו בדין, אדרבה, הוא שמח שבית דין הוציאו ממנו את הממון שבא לו בגניבה שלא בידיעתו ומעתה אין בידו ממון של גזל והכל על מקומו בא בשלום, וכדשנינו (סנהדרין ז.) ההוא דהוה קאמר ואזיל דאזיל מבי דינא שקל גלימא ליזמר זמר וליזיל באורחא, ופירש רש"י שגזילה הוציאו מידו. ושמחתי שראיתי ברש"י על המשנה (אבות, שם) שכתב כדברינו שדין אמת ושלום דבר אחד הם.

"בענין זה שמעתי לפני שנים רבות מכ"ק אאמו"ר זי"ע, שבתקופה שלמד בצעירותו אצל זקה"ק בעל ייטב לב מסיגעט זי"ע, היה איזה יהודי פשוט שהיה לו דין תורה אצל זקה"ק על סכום גדול של כסף ויצא חייב בדינו והפסיד את מחצית נכסיו. כ"ק אאמו"ר ראהו כשיצא מהדין תורה, ושמע איך שהלה אומר לעצמו: לא ידעתי שאסור לעשות כן, הלא לקחתי ממונו של יהודי, כעת אני יודע שאסור לעשות כזאת ואני מקבל על עצמי שלא לעשות עוד כדבר הזה. כ"ק אאמו"ר התפעל מאד מישרותו של אותו אדם, כי דרכו של עולם, אדם שמפסיד סכום גדול כזה בדין, מתמלא כעס ורוגז וצועק שהדיינים לא פסקו לאמיתה של תורה וגנבו אותו, ואילו הלה קיבל על עצמו את הפסק באהבה ועוד למד מזה מוסר כדת מה לעשות. וכ"ק אאמו"ר כבר סיפר דבר זה בזמנו לרבותא...

"לעומת זאת, בזמננו הולכים בזדון ובשאט נפש וגונבים ממון מאחרים בעסקיהם, בעוד שמבחוץ מתנהגים בחסידות... הזמן גרמא להזהיר ולהוכיח ולבקש מבני ישראל שכבר סבלנו די בגלות המר הזה וכשל כח הסבל, וכאמור שכל סיבת אריכות הגלות הוא משום שעדיין לא נתקיים ואשיבה שופטיך כבראשונה, ואילו היה כל אחד נזהר שלא לקחת פרוטה ממה שאינו שלו והיה יודע שכל פרוטה שאינו שלו הריהו חמור יותר ממאכלות אסורות ואין מועיל על זה תשובה ואפילו יום הכיפורים אין מכפר, כבר היה קרב עת קץ גאולתנו.

"כאשר אדם שמתנהג בחסידות אינו נזהר במשא ומתן באמונה, יש בזה גם משום חילול השם, כי מה יאמרו הבריות ואומות העולם בראותם את התנהגותו, בפרט שגם בגזל עכו"ם יש משום חילול השם, ואוי לאותה בושה כאשר הגוי הולך לבית יראתו לספר לאלילו שהיהודי הזה רימה אותו בממון. אין לך חילול השם גדול מזה, ועל חילול השם גם מיתה אינה מכפרת (יומא פו.). וכן הפושעים מזרע ישראל רגיל על לשונם לומר שכעת נודע מהותם של החסידים והחרדים על דבר ה', שהם גנבים וגזלנים, וכך הוא שיחת הבריות. אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, ולא מי שאומר כן מבזה את התורה, אלא מי שגורם שיאמרו כן, שהתורה מתבזה על ידו.

"כבר אמרו חז"ל (מו"ק יז.) אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתעטף שחורים ויעשה מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא. כן מי שאינו יכול להתגבר על יצרו שמסיתו לגנוב ממון, ילך למקום מרוחק, במקום של גויים ויעשה שם את מעשיו הרעים, כי עון חילול ה' - שיאמרו הגויים אוי

לו לזה שלמד תורה כמה מכוערים מעשיו - חמור יותר מן הכל, ואף מן היוצא לשמד. איני מגזים בדברי שהרי זהו לשון הגמרא, ילך למקום שאין מכירין אותו ויעשה מה שלבו חפץ, כי במקום שמכירים אותו לאיש הגון ומכובד יש בזה משום חילול השם.

"מובא בספר חסידים (סימן שעז), כל שיש לו לב טוב, ולוקח גיורת שיש לה לב טוב, וצנועים וגומלי חסדים ונעימים במשא ומתן, מוטב להתחתן בזרעם, מלהתחתן בזרע ישראל שאין בהם אלה המדות [והיינו שאינו גנב וגזלן, אלא שאינו כראוי וכנכון, לפי שהזרע של גר יהיו צדיקים וטובים, עכל"ק. זהו דבר נורא שאין רבים יודעים זאת, שעדיף להשתדך עם גיורת בתו של גוי, מאשר עם בתו של מי שאין עסקיו ביושר ומשאו ומתנו לא היו יפים עם הבריות. זהו לימוד גדול על חומר הדברים, ובאמת הייתי צריך לעורר על כך לעתים תכופות יותר, להוציא את הטומאה הזאת מקרבנו.

"בוודאי שכל זה נגרם מחמת חסרון ידיעה, וכיון שאין לומדים ממילא אין יודעים, וידוע מאמרו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע שאמר, פרו"ם הוא ראשי תיבות פול רשעות ווייניג מצוות[הרבה רשעות פחות מצוות. שאף אלו שמקפידים על מצוות קלות ודקדוקי חסידות, מכל מקום עוברים על איסורים חמורים של גניבה וגזילה, לשון הרע ורכילות והלבנת פני חבירו ברבים, שכל אלו אינם נחשבים כלל בעיניהם לדבר איסור.

"בזכות קיום משפטי ודיני התורה כהלכתם, יחונן אותנו הקב"ה דעה ובינה שנדע באמת את חומר הענין, ונזכה אנחנו ובנינו ובני בנינו להיות **עוסקים בתורה ובמצוות**, ואפ"ל בדרך רמז, שגם כאשר אין לומדים אלא **עוסקים** במשא ובמתן, יהא זה **בתורה ובמצוות**, היינו על פי תורה ולא יהא העסק בטומאה ובגניבה וגזילה, וכך לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה.

"כבר ממשמש ובא חודש אדר, משנכנס אדר מרבין בשמחה (תענית כט.), ויעזור השי"ת שיהיה שמחה אצל בני ישראל בני א-ל חי, ויהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו, שישמח ה' בבני ישראל, ונזכה עוד בחודש זה להיגאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן."

מן הראוי היה להפיץ ברבבות עותקים בכל קהילות ישראל את האמור כאן מפי קדוש עליון, שלא היה ירא אלא את הקב"ה בלבד.

"עלילות דמשק" 5.2.1840

"עלילת דמשק" הייתה אחת מעלילות הדם המפורסמות במאה ה-19 שהופצה בעקבות היעלמם של נזיר נוצרי ומשרתו, זמן קצר לאחר שביקרו בשוק היהודים בדמשק. אנשי המנזר טענו שהיהודים חטפו ורצחו את הנזיר. השלטונות המוסלמים בעידודו של הקונסול הצרפתי, טענו שהיהודים רצחו אותם על מנת להשתמש בדם שלהם עבור אפיית מצות לחג הפסח. לצורך כך אף "תפרו" תיק על ראשי הקהילה והצליחו באיומים ובעינויים גדולים לשכנע מספר יהודים, ובהם בנו של אחד הרבנים, להשמיע ברבים, שאכן היהודים רצחו את הנזיר. בעקבות העלילה החלו רדיפות של היהודים ורבים נפגעו וחלקם נשלחו לבית הכלא. רק התערבותם של מספר יהודים בעלי השפעה עולמית כמשה מונטיפיורי והברון רוטשילד אשר עזרו לחשוף את השקרים, שוחררו היהודים מהכלא והחלה רגיעה ביחס התושבים המקומיים ליהודים.

עלילות הדם לא חדלו מאז ועד עתה. כמרים בכנסיות באוקראינה ממשיכים לספר בעיצומם של ימים אלה, כי היהודים משתמשים בדם נוצרים לאפיית המצות. והראייה: הכתמים החומים המצויים על כל מצה ומצה. והרי הדבר ניתן לבדיקה בכל מעבדה פשוטה, אלא שאז ייאלצו הכמרים, חלאות האדם, להיפרד מהפן הזה של עלילות הדם. התגובות של העולם היהודי על האשמות השפלות הללו הן מימיות ורופסות. כך, למשל, כאשר הברונית ג'ניפר טונג מהמפלגה הליברלית-דמוקרטית בבריטניה, בעבר חברת הפרלמנט, קראה לישראל לחקור טענות כי חיילי צה"ל גנבו איברים להשתלה מאנשים שבהם טיפלו בהאיטי, הסתפקה ישראל והסתפקו יהודי בריטניה בענישה שולית של טונג על ידי ראש מפלגתה. האישה הזאת שיכולה הייתה להיות בת זוגו של היטלר ימח שמו וזכרו, חייבת הייתה לדעת, כי עד יום מותה ירדפו אותה יהודים בגין עלילת הדם הזאת, בכל דרך חוקית אפשרית. ואם כך ייעשה, הרי שהחולדות בנות מינה היו שוקלות היטב היטב אם כדאי להוציא את הראש מהמחילה.

שעשועי פורים בבית הראי"ה קוק

מספר ר' שלמה בר חיים הי"ו, בשם אביו ר' אברהם חיים הקלמן זצ"ל, שהיה ממקורבי הרב קוק:

השעשוע של ליל פורים בבית הרב היה כך: אחרי קריאת המגילה, התיישבו הרב קוק והרבנים המקורבים אליו מסביב לשולחן. בין המסובים היו ר' דוד כהן, 'הנזיר', הרב יצחק אריאלי, הרב יעקב משה חרל"פ, ואבי זצ"ל. במרכז השולחן הייתה צלחת קטנה עם יין, ונתנו לכל ת"ח כפית קטנה, שבעזרתה הוא לגם מהיין.

הרב קוק ישב בראש השולחן, ואמר לתלמידי חכמים שישבו עמו: תאמרו לי פסוק מהתנ"ך,ואני אביא לכם ממנו ראיה הלכתית שחייבים לאהוב כל יהודי (אפילו הוא רשע גמור)!

כמובן, שאין זה קל להוכיח זאת מכל פסוק... בכל אופן, הת"ח שהסבו עם הרב,ניסו גם הם לדרוש כמוהו, או גם להתווכח עם דרשותיו, אך עם כל גאונותם הוא תמיד גבר עליהם, ובסוף נותרה המסקנה הברורה שחייבים לאהוב כל יהודי...

הלימוד הזה במצוות אהבת ישראל נמשך כל הלילה, עד שעלה עמוד השחר והגיע הזמן לתפילת ותיקין. ותודה ל"אור האורות" על הסיפור הזה ועל כל פועלם להאיר קטעים בלתי ידועים בחיי הרב ותורתו.

בשנת תרנ"ד פירסם הרב אליעזר גורדון קול קורא לישיבת טלז, במסגרת מבצע התרמה לישיבה בראשותו.

ב-ד' אדר מלאו מאה שנה להסתלקותו של הרב הגאון, רבי אליעזר גורדון זצ"ל. היה מחשובי רבני ליטא ומאבות עולם הישיבות הליטאיות. היה ראש ישיבת טלז ורב העיר טלז. תחת הנהגתו פרחה ישיבת טלז והפכה להיות הישיבה הגדולה והחשובה בליטא. להלן מזכרת מימים עברו שנמחקו והיו כדומן על פני האדמה.

"אל כבוד הרבנים הגאונים והגבירים הנדיבים היראים והחרדים הנבונים והמשכילים אל דבר אמת איש איש לפי כבודו יצו ה"ד את ברכתו אליהם.

הנה נודע בשערים אשר בפה "טעלז" נתייסדה זה כמה שנים "ישיבה גדולה: בסדרים נכונים מאוד היינו:

א) לומדים בהישיבה שני מאות וחמישים בחורים דגולים מרבבה אשר כשרונותיהם נעלים ורובם ככולם אם יתמידו בלימודם יהיו לרבנים נכונים ורבים מהם אשר כשרונותיהם נעלים מאד אם חפץ ה' יצליח בידם לעסוק בתורת השם יהיו ברצות השם לגדולי תורה.

ב) לא יקובל בהישיבה שום בחור טרם שיבחנו אותו כי כשרונותיו טובים ויהי' עלול לעלות במעלות התורה באופן נעלה, ויש ועד מיוחד לזה להבחין כל בחור טרם שמקבלים אותו.

ג) והמה נחלקים לארבעה מדריגות גבוה מעל גבוה ולהם מורים ומדריכים רמי המעלה וגדולי תורה המצוינים בהלכה ויודעי דרכי התלמוד לעומקן של הלכה להאציל מרוחם עליהם ובעלי מידות נעלות ומצוינים, ולפני המדרגה היותר גבוה אנכי בעצמי מגיד שיעור.

ד) וכל מגמתנו להורות לתלמידים את הדרך הנכונה בלימוד הגמרא, היינו להבין כל דבר ודבר בסברא המתקבלת על השכל הישר והבריא וללמדם להבין דבר מתוך דבר ולדמות מלתא למלתא היכי שהם שווים בטעמיהם ולחלק דבר מדבר אשר לפי ההשקפה הם דומים זה לזה ממש ולאחר העיון המה רק שמות שוים וגופים מחולקים ולהראותם שאם ילמדו בעינים פקוחות יראו שעל הרוב יש להביא ראיה לדין חדש או לסברא מחודשת שחדשו האחרונים.

ה) וחוק שמנו לכל בחורי מדרגה ומדרגה מספר דפים שעליהם להיות בקיאים בכל חודש וחודש ובסוף כל חודש וחודש מעמידים את הבחורים על ה"נסיון", אם בקיאים המה במספר הדפים של הגמרא שלמדו כפי החוק ששמנו לפניהם.

ו) ובעת ה"נסיון" שואלים להם שאלות בדינים שיביאו ראיה מהגמרא שלמדו איך לפסוק אותם למען שיתרגלו בדרך הזה וכשיבואו בימים ויהיו מוטל עליהם לדון ולהורות יביאו ראיה מהגמרא איך לדון ולפסוק הדין תורה או השאלה של איסור והיתר שיבאו לפניהם ולא יפסקו מתוך ספרי האחרונים מבלי שיודעו אל נכון טעמן ונימוקן של הדברים ורק יעיינו אחר מקור הדין בגמרא והפוסקים ראשונים ויורו בעזר השם כהלכה.

ז) משגיח מצוין ישגיח על כל בני הישיבה. הוא צופה ומביט בעין פקיחא על כל בחור ובחור בפרט הוא מצוים ביראה ונבון דבר ושאר רוח לו אשר יש לאל ידו להמשיך את הבחורים לתורה וליראה ושיתנהגו במידות טובות ודרך ארץ ויהיה רוח המקום ורוח הבריות נוחה מהם.

ח) במלה אחת נגיד כי הבחורים מתחנכים בהישיבה באופן נעלה מאוד הן בלימוד התורה והן בהנהגתם, אשר בצדק נוכל לאמר על חניכי בית תלמוד זה כי יתאימו בהם תורה ויראה ודא"א וכל הדברים הנדרשים להיות באיש אשר מטרתו להיות רב למורה בישראל ויהיו אנשים מועילים לחברת האנושי ויביאו תועלת רב בכרם בית ישראל.

ט) מובן מאליו כי כלכלת הישיבה כזו משני מאות וחמישים נפש אדם אשר רובם ככולם המה בני עניים שמהם תצא תורה נדרשת לזה הוצאה מרובה. כי צריכים אנו לתת להם תמיכה ולשלם שכר לראשי הישיבות והמשגיח ושאר ההוצאות ההכרחיות אשר עולה לסך גדול לשנה, ולמעט ההוצאה אי אפשר כי באים בחורים להסתפח אל הישיבה יתר הרבה מכפי שתוכל להכיל, ואם כי אנחנו מזהירים את הבחורים העודפים שיסבלו בפה חרפת רעב ורבים מהם שבים לביתם עכ"ז יש הרבה מהם אשר המה נדחקים ונכנסים אל הישיבה.

י) וכגון זאת צריכים להודיע כי אם יהי' לנו כסף די ההוצאה הדרושה לעניין ונשא כזה אז נוסיף עוד דברים טובים ומועילים הנדרשים לטובת בחורים בני עלי' כאלה ונקוה כי כאשר זיכנו ה"ד להביא את הישיבה על המצב הנעלה שכעת כן יזכנו השם להביא אותה בתכלית השלמות.

י"א) ובחרנו להיות השליח לדבר מצוה את הנוכחי הרב המופלג וירא אלוקים, פרוש וצדיק,מורנו הרב ברוך נחום שענזאהן ונבקש מאת כבודם הרוממה להיות בעוזרו לקבץ נדבות על "ישיבת טעלז' ולעשות מעמד נכון וקיים בעירם. ובגלל הדבר הזה יברך נותן התורה את כבודם הרמה ואת המתנדבים בכל הברכות האמורות בתורה ובאושר רוחני וגופני כחפצם.

ובברכת העבד לכל מחזיקי תורה הכו"ח היום ד' מרחשוון שנת נחמת ציון לפ"ק פה טעלז.

נאום אליעזר גארדאן החונה פה ק"ק טעלז."

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדוא"ל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein26@012.net.il